

SFS 2005:940

Utkom från trycket
den 9 december 2005

Lag om ändring i väglagen (1971:948);

utfärdad den 1 december 2005.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 3, 7, 15–17, 20, 28, 30–33, 35, 36, 55, 57, 60, 63, 68 och 70 §§ väglagen (1971:948)² skall ha följande lydelse.

3 § Vägområde utgörs av den mark eller det utrymme som har tagits i anspråk för väganordning.

7 § Är staten väghållare inom ett område med detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser, skall kommunen tillhandahålla den mark eller det utrymme som behövs för väg inom området.

15 §³ Innan en väg byggs, skall en arbetsplan upprättas.

I arbetsplanen skall anges den mark eller det utrymme som behöver tas i anspråk för väganordningar och för att genomföra vägbyggnadsprojektet. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter som i övrigt behövs för att genomföra projektet. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i arbetsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

16 §⁴ Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Samråd skall alltid ske med de miljöförhållningsmyndigheter som berörs. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att vägprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall samråd ske enligt 6 kap. 4 § första- och tredje styckena miljöbalken och miljökonsekvensbedömning ske enligt 6 kap. 6 § miljöbalken, om inte samråd skett enligt 14 b §.

Förfarandet enligt första stycket får efter omständigheterna förenklas i fråga om en arbetsplan för väg, som är förutsatt i en detaljplan eller i områdesbestämmelser.

Avser en arbetsplan endast ombyggnad av väg, får förfarandet enligt första stycket efter omständigheterna förenklas. Ägaren till en fastighet, som helt eller delvis skall tas i anspråk, skall dock alltid ges tillfälle att yttra sig.

¹ Prop. 2004/05:169, bet. 2005/06:BoU2, rskr. 2005/06:50.

² Lagen omtryckt 1987:459.

³ Senaste lydelse 2005:575.

⁴ Senaste lydelse 2005:575.

Det som har sagts nu skall även tillämpas på en arbetsplan som innefattar endast en ändring av planen för ett vägbyggnadsprojekt som ännu inte är färdigställt.

17 §⁵ En arbetsplan skall ställas ut för granskning. Därvid gäller vad som i 6 kap. 8 § första stycket miljöbalken sägs om att miljökonsekvensbeskrivning skall kungöras och hållas tillgänglig för allmänheten.

En arbetsplan för väg, som är förutsatt i en detaljplan eller i områdesbestämmelser, behöver inte ställas ut.

Inte heller behöver en arbetsplan som avser endast ombyggnad av väg ställas ut, om

1. mark eller annat utrymme inte behöver tas i anspråk med vägrätt eller rätt som avses i 35 §, eller

2. sådant ianspråktagande som avses i 1 skriftligen har medgetts av berörda fastighetsägare och innehavare av nyttjanderätt eller servitutsrätt.

Under de förutsättningar som anges i tredje stycket behöver inte heller en arbetsplan ställas ut om den innefattar endast en ändring av planen för ett ännu inte färdigställt vägbyggnadsprojekt.

Trots bestämmelserna i andra–fjärde styckena skall en arbetsplan ställas ut, om länsstyrelsen har antagit att vägen medför en betydande miljöpåverkan.

20 § När en väg byggs får endast oväsentlig avvikelse göras från arbetsplanen. Om en sådan avvikelse görs i fråga om den mark eller det utrymme som enligt arbetsplanen skulle tas i anspråk för vägen, skall detta utan dröjsmål anmärkas i ett tillägg till planen.

28 §⁶ Om mark eller annat utrymme, utöver vad som redan hör till vägen, behöver tas i anspråk för en väganordning, vars utförande ingår i drift av väg, skall en arbetsplan upprättas. I arbetsplanen skall den mark eller det utrymme som behöver tas i anspråk anges. Bestämmelserna i 13–20 §§ skall därvid tillämpas. Vid tillämpningen av 16 § tredje stycket, 17 § tredje och fjärde styckena samt 18 § andra stycket skall arbetsplanen anses som en sådan plan som avser endast ombyggnad av väg.

30 § Vägrätt innefattar rätt för väghållaren att nyttja mark eller annat utrymme som behövs för väg, trots den rätt som någon annan kan ha till fastigheten. I den mån någon inskränkning inte har gjorts i arbetsplanen eller i ett beslut om förändring av enskild väg till allmän, ger vägrätt även i övrigt väghållaren rätt att i fastighetsägarens ställe

1. bestämma över markens eller utrymmets användning under den tid vägrätten består, och

2. tillgodogöra sig alster och andra tillgångar som kan utvinnas ur marken eller utrymmet.

31 § Vägrätt uppkommer genom att väghållaren tar mark eller annat utrymme för väg i anspråk med stöd av en upprättad och, i fall då så behövs,

⁵ Senaste lydelse 1998:832.

⁶ Senaste lydelse 1998:832.

fastställd arbetsplan. Vägrätt uppkommer även genom att väghållaren övertar mark eller annat utrymme med stöd av beslut om enskild vägs förändring till allmän.

Mark eller annat utrymme skall anses ha tagits i anspråk för väg, när vägens sträckning över fastigheten tydligt har utmärkts på marken och det vägarbete som anges i arbetsplanen har påbörjats inom fastigheten.

Om utmärkning enligt andra stycket inte lämpligen kan göras, skall mark eller annat utrymme anses ha tagits i anspråk när marken eller utrymmet har angetts i en arbetsplan och det vägarbete som anges i planen har påbörjats inom fastigheten.

32 §⁷ Vägrätt upphör när vägen dras in. Väghållaren är skyldig att i den omfattning det behövs ställa i ordning vägområdet och vidta åtgärder för att förebygga att områdets skick vållar störningar och olägenheter i framtiden. Väghållaren får föra bort vad som har anbringats inom vägområdet för vägändamål, om inte länsstyrelsen bestämmer annat med hänsyn till att fråga har uppkommit om markens eller utrymmets användning som enskild väg.

Vad som inte har förts bort inom ett år efter det att vägen dragits in tillfaller fastighetens ägare. Länsstyrelsen kan förlänga tiden, om särskilda skäl föreligger.

33 § I fråga om mark eller annat utrymme till väg, som enligt en detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser är avsedd till allmän plats, tillämpas inte 30–32 §§, sedan marken eller utrymmet har tagits i anspråk av kommunen för avsett ändamål.

35 §⁸ Har det i en fastställd arbetsplan för ett vägbyggnadsprojekt avsatts mark eller annat utrymme i närheten av det vägområde som upptas i arbetsplanen och är marken eller utrymmet avsett för upplag eller liknande ändamål i samband med byggandet av vägen, skall nyttjanderätt till marken eller utrymmet upplåtas till väghållaren för den tid som har angetts i planen.

36 § Om en väg på grund av pågående arbete eller till följd av jordras eller översvämning eller av annan orsak inte kan användas utan risk för olyckshändelse, kan länsstyrelsen på framställning av väghållningsmyndigheten besluta att nyttjanderätt till mark eller annat utrymme för tillfällig väg skall upplåtas för den tid en sådan väg behövs till följd av hindret.

55 §⁹ Har väghållare fått vägrätt, är fastighetens ägare berättigad att av väghållaren få inträngsersättning och ersättning för annan skada till följd av vägens byggande eller användande, om det inte har avtalats eller uppenbarligen förutsatts att ersättning inte skall lämnas. Samma rätt till ersättning har en innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till fastigheten, om rätten inte har upplåtits efter det att marken eller utrymmet togs i anspråk.

Vid ersättningens bestämmande gäller 4 kap. expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. 4 kap. 3 § nämnda lag skall härvid tillämpas i

⁷ Senaste lydelse 1998:832.

⁸ Senaste lydelse 1998:832.

⁹ Senaste lydelse 1993:38.

fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol.

På ersättningen skall det betalas ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då marken eller utrymmet togs i anspråk till och med den dag då betalning skall ske och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

57 § Inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser, gäller följande. Om mark eller annat utrymme till väg har tagits i anspråk av kommunen som allmän plats, skall väghållaren fullgöra ersättnings- och inlösningsskyldighet enligt 55 och 56 §§ som har uppkommit dessförinnan, trots att vägrätten har upphört enligt 33 §.

60 § För att minska de olägenheter, som genom vägran av tillstånd som avses i 39 § eller genom föreskrift eller förordnande som har meddelats med stöd av 39–41 § uppkommer för fastighet som har haft utfart till allmän väg, får väghållaren själv bygga nödvändig utfartsväg för fastigheten. I sådana fall får väghållaren, om det behövs för bygget av utfartsvägen, göra gällande den rätt som tillkommer ägaren av den fastighet, vars behov av utfartsväg skall tillgodoses,

1. att begära förrättning enligt anläggningslagen (1973:1149) för ianspråktagande av mark eller annat utrymme som tillhör en annan fastighet, och

2. att föra talan vid förrättningen.

63 §¹⁰ Väghållaren skall ersätta skador till följd av att han har förvärvat rätt

1. att inrätta särskild vinterväg,

2. att nyttja mark eller annat utrymme i närheten av vägområde för upplag eller liknande ändamål i samband med byggande av väg,

3. att anordna tillfällig väg,

4. att intill vägområde sätta upp snöskärm.

Väghållaren skall också ersätta skador till följd av åtgärder som avses i 34 §, 45 § fjärde stycket eller 53 § eller till följd av ett föreläggande som har meddelats med stöd av 52 §. För skador som har uppstått till följd av åtgärder som avses i 53 § utgår ersättning endast om skadorna är avsevärda.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte om det har avtalats eller uppenbarligen förutsatts att ersättning inte skall lämnas.

68 § Om en borgenär som avses i 67 § första stycket lider förlust till följd av att nedsättning inte har skett, är han berättigad att av väghållaren få gottgörelse för förlusten mot avskrivning på fordringshandlingen. Detsamma gäller, om borgenären lider förlust därigenom, att ersättning enligt 55, 58 eller 61 § blivit för lågt beräknad och ersättningen till följd av överenskommelse mellan väghållaren och fastighetens ägare eller av annan anledning inte har prövats av domstol. I fråga om sådan gottgörelse skall 65 § tillämpas på förhållandet mellan väghållaren och borgenären.

Inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser, gäller följande. Om mark eller annat utrymme har tagits i anspråk av kommunen som allmän plats, skall väghållaren fullgöra skyldighet enligt

¹⁰ Senaste lydelse 1998:832.

första stycket som har uppkommit dessförinnan, trots att vägrätten har upphört enligt 33 §.

Talan om gottgörelse väcks vid den fastighetsdomstol som anges i 66 §.

70 § Om en kommun enligt 7 § har tillhandahållit staten mark eller annat utrymme för väg, är kommunen berättigad till ersättning av staten för skäliga kostnader efter avdrag för förvaltningskostnad.

Framställning om ersättning görs hos Vägverket. Om en överenskomst inte kan träffas, väcks talan om ersättning vid den fastighetsdomstol som anges i 66 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

På regeringens vägnar

ULRICA MESSING

Lennart Renbjer
(Näringsdepartementet)

